

در رساله حجاب از امام صادق علیه السلام

المنطق

امکان عام

جلسه ۷۷

استاد فرخی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

امکان عام ImamSadiq.tv

امکان عام، از جهات و مواد قضایا از جانب مخالف قضیه، سلب ضرورت می‌کند.

وقتی گفته می‌شود: «انسان ممکن است» معنایش آن است که سلب وجود از انسان - یعنی جانب مخالف قضیه - ضرورت ندارد.

و به عبارت دیگر: وجود انسان، ممتنع نیست، اما بیان نمی‌کند که ثبوت وجود برای انسان - یعنی جانب موافق قضیه - ضروری است یا نه؟ بنابراین هر دو احتمال درباره آن می‌رود.

حاصل مطلب

حاصل آنکه امکان عام در قضیه موجب، فقط نفی امتناع می‌کند، اما وجود را نه اثبات می‌کند و نه سلب و ازاین رو هم با وجوب جمع می‌شود.

مانند: «خداوند ممکن است» و هم با امکان خاص جمع می‌شود؛ مانند: «انسان ممکن است»، و در قضیه سالبه، فقط وجوب را نفی می‌کند، اما امتناع را نه اثبات می‌کند و نه سلب و ازاین رو هم با امتناع جمع می‌شود.

مانند: «شریک باری ممکن است موجود نباشد» و هم با امکان خاص سازگار است؛ مانند: «انسان ممکن است موجود نباشد». مفاد این دو قضیه، آن است که وجود برای شریک باری و انسان ضرورت ندارد، اما بیان نمی‌کند که آیا امتناع دارد یا نه.

ImamSadiq.tv

ImamS

ImamSadiq.tv

از اینجا دانسته می‌شود که هر کجا امکان خاص صادق باشد امکان عام نیز صادق است، اما در بعضی موارد، امکان عام صادق است، ولی امکان خاص صادق نیست؛ در نتیجه این امکان، اعم از امکان خاص است و به همین دلیل به آن «امکان عام» گفته‌اند.